

รายงานสรุปการเข้าร่วมประชุม
World Human Rights Cities Forum (WHRCF) ครั้งที่ 16
ระหว่างวันที่ 13 - 15 พฤษภาคม 2569
ณ เมืองกวางจู ประเทศเกาหลีใต้

ความเป็นมาและวัตถุประสงค์

การประชุม World Human Rights Cities Forum จัดขึ้นเป็นครั้งแรกเมื่อปี 2554 และกำหนดจัดขึ้นเป็นประจำทุกปี ณ เมืองกวางจู ประเทศเกาหลีใต้ โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อส่งเสริมและขับเคลื่อนแนวคิดเมืองสิทธิมนุษยชน ตลอดจนเป็นเวทีกลางในการแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ ประสบการณ์ และความร่วมมือระหว่างหน่วยงานภาครัฐ องค์กรสิทธิมนุษยชน และผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทั้งในและต่างประเทศ อันนำไปสู่การพัฒนาโลกในการคุ้มครองและส่งเสริมสิทธิมนุษยชนของประชาชนในระดับท้องถิ่นอย่างเป็นรูปธรรมสำหรับการประชุม World Human Rights Cities Forum ครั้งที่ 16 จัดขึ้นระหว่างวันที่ 13 – 15 พฤษภาคม 2569 โดยมีหัวข้อการประชุมหลักคือ “เมืองสิทธิมนุษยชนกับการรับมือระบอบอำนาจนิยมและประชานิยม” (Human Rights Cities Against Authoritarianism and Populism) มุ่งเน้นการหารือเกี่ยวกับการตอบสนองต่อความท้าทายด้านสิทธิมนุษยชนที่เกิดจากระบอบการปกครองดังกล่าว การส่งเสริมบทบาทภาคประชาสังคม และการเสริมสร้างความร่วมมือระหว่างเมืองและความร่วมมือระหว่างประเทศ เพื่อส่งเสริมสิทธิมนุษยชนและเสริมสร้างความเข้มแข็งของระบอบประชาธิปไตย โดยมีคณะผู้แทนเข้าร่วมการประชุม ประกอบด้วย นางสาวปิติกาญจน์ สิทธิเดช กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ นางสาวศศิพิมพ์ อร่ามพิบูลกิจ ผู้อำนวยการสำนักสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ และนางสาวกมลชนก ดุริยประกิจ นักวิชาการสิทธิมนุษยชนชำนาญการ สำนักส่งเสริมการเคารพสิทธิมนุษยชน

สาระสำคัญของการประชุม

1. การประชุมช่วง Plenary Session หัวข้อ “เมืองสิทธิมนุษยชนกับการรับมือระบอบอำนาจนิยมและประชานิยม” (Human Rights Cities Against Authoritarianism and Populism)

การประชุมดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อแลกเปลี่ยนความคิดเห็นเกี่ยวกับการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชน รวมทั้งแนวทางการเสริมสร้างความร่วมมือในการตอบสนองต่อข้อท้าทายที่เกิดจากระบอบอำนาจนิยมและประชานิยม โดยนางสาวปิติกาญจน์ สิทธิเดช กรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ ได้ร่วมนำเสนอบทบาทของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติในการสนับสนุนเมืองสิทธิมนุษยชน โดยมุ่งเน้นให้ท้องถิ่นเห็นความสำคัญของการบูรณาการหลักการสิทธิมนุษยชนเข้ากับการกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการเมืองที่ยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง เพื่อให้เกิดการมีส่วนร่วมในการตัดสินใจ ความโปร่งใส ความรับผิดชอบ การไม่เลือกปฏิบัติ และการยอมรับความแตกต่าง ซึ่งสรุปสาระสำคัญของการประชุมได้ ดังนี้

1.1 นิยามและกลไกของเมืองสิทธิมนุษยชน เมืองสิทธิมนุษยชน คือ รูปแบบการปกครองท้องถิ่นอย่างหนึ่งที่บูรณาการหลักการสิทธิมนุษยชนเข้ากับการกำหนดนโยบายและการบริหารจัดการเมือง โดยมีกลไกสำคัญ 3 ประการในการรับมือกับระบอบอำนาจนิยม คือ (1) ความโปร่งใสและตรวจสอบได้

การทำให้ท้องถิ่นสามารถเข้าถึงข้อมูลและมีส่วนร่วมในการตรวจสอบอำนาจรัฐ (2) การคุ้มครองกลุ่มเปราะบาง โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และความเท่าเทียมเป็นอันดับแรก เพื่อลดความเหลื่อมล้ำที่มักถูกใช้เป็นเครื่องมือในวาทกรรมประชานิยม (3) การสร้างความยืดหยุ่นทางประชาธิปไตย สร้างวัฒนธรรมสิทธิมนุษยชนผ่านการศึกษา และการสร้างความสามัคคีในระดับท้องถิ่นเพื่อต่อต้านระบอบเผด็จการ เมืองสิทธิมนุษยชนต้องมุ่งเน้นการแก้ปัญหาความเหลื่อมล้ำด้วยการจัดสรรงบประมาณและทรัพยากร โดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และยึดประชาชนเป็นศูนย์กลาง ซึ่งจะช่วยให้เศรษฐกิจเติบโตอย่างยั่งยืน มากกว่าการเน้นเพียงตัวเลขการเติบโตทางเศรษฐกิจเพียงอย่างเดียว รวมถึงส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีดิจิทัลอย่างมีความรับผิดชอบเพื่อป้องกันการบิดเบือนข้อมูลและการใช้เป็นช่องทางเพื่อสร้างความเกลียดชัง

1.2 วิฤตการณ์และภัยคุกคามในปัจจุบัน: อำนาจนิยม ประชานิยม และการทุจริต การทุจริตเป็นสิ่งที่ทำลายหลักนิติธรรมและหล่อเลี้ยงระบอบอำนาจนิยมผ่านการสร้างผลประโยชน์ตอบแทน โดยการให้อำนาจแก่เจ้าหน้าที่ในการกระทำผิดกฎหมายเพื่อแลกกับการรับใช้ผู้นำทางการเมือง หรือการใช้กฎหมายเป็นเครื่องมือเพื่อสร้างความชอบธรรมให้กับการกระทำที่ขัดต่อหลักสิทธิมนุษยชน นอกจากนี้ยังส่งผลกระทบทางเศรษฐกิจทำให้เกิดการเบี่ยงเบนทรัพยากรสาธารณะไปเป็นผลประโยชน์ส่วนตัว รวมถึงก่อให้เกิดการจำกัดงบประมาณที่ควรนำมาใช้ในบริการสาธารณะเพื่อประโยชน์ของประชาชน ส่วนแนวคิดประชานิยมมักก่อให้เกิดการแบ่งแยกเพื่อทำให้การเลือกปฏิบัติกลายเป็นเรื่องปกติ โดยมุ่งเป้าไปที่กลุ่มเปราะบาง เช่น ผู้อพยพ กลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ ชนกลุ่มน้อยทางศาสนา นอกจากนี้ยังพบภัยคุกคามอื่นๆ เช่น การจำกัดพื้นที่และบทบาทของภาคประชาสังคม การลดทอนเสรีภาพทางวิชาการ การควบคุมและจำกัดเสรีภาพของสื่อ

1.3 การสร้างความเกลียดชัง: เครื่องมือของระบอบอำนาจนิยมและประชานิยม ความเกลียดชังไม่ได้เป็นเพียงการแสดงออกถึงอคติส่วนตัวเท่านั้น แต่เป็นกลไกทางการเมืองที่ผู้นำในระบอบอำนาจนิยมสมัยใหม่ใช้เป็นเครื่องมือ โดยมักใช้กลุ่มเปราะบางเป็นเหยื่อเพื่อรักษาฐานอำนาจของตนเองในสภาวะวิกฤต ในบริบทของประเทศเกาหลีใต้ ไชกนาฏกรรมอึแทวอนสะท้อนให้เห็นว่ารัฐบาลละเลยและล้มเหลวในการปฏิบัติหน้าที่พื้นฐานคือการให้ความช่วยเหลือและรักษาชีวิตของประชาชน รวมถึงรัฐบาลไม่ได้จัดพิธีรำลึกหรือปฏิบัติต่อเหยื่อและครอบครัวของเหยื่อโดยคำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ ส่งผลให้เกิดการตกเป็นเหยื่อซ้ำสอง ซึ่งเหยื่อและครอบครัวกลับกลายเป็นเป้าหมายของความเกลียดชังจากสังคม ดังนั้นหนึ่งในทางออกของปัญหาการสร้างความเกลียดชังโดยรัฐคือพลังของพลเมืองที่ต้องรวมตัวกันข้ามพรมแดนในรูปแบบของความเป็นน้ำหนึ่งใจเดียวกันเพื่อขจัดความเกลียดชังที่ผู้นำสร้างขึ้น มีส่วนร่วมในระบบตรวจสอบและถ่วงดุลอำนาจรัฐ รวมถึงการยืนหยัดเคียงข้างผู้เปราะบางในฐานะพลเมืองที่มีสิทธิพื้นฐานเท่าเทียมกัน

1.4 เทคโนโลยีดิจิทัล: ดาบสองคมของเมืองสมัยใหม่ การใช้เทคโนโลยีดิจิทัลในเมืองสิทธิมนุษยชนต้องเผชิญกับทั้งโอกาสและความเสี่ยง แม้เครื่องมือดิจิทัลจะช่วยสร้างความโปร่งใสและขยายการมีส่วนร่วมได้ แต่หากใช้ในทางที่ผิดจะกลายเป็นเครื่องมือสร้างความแตกแยกและการสอดแนมจากรัฐ รวมถึงเกิดความเหลื่อมล้ำทางข้อมูล ประชาชนในพื้นที่ยากจนอาจเข้าถึงอินเทอร์เน็ตได้น้อยกว่าทำให้เสี่ยงต่อการได้รับข้อมูลที่บิดเบือนเนื่องจากขาดโอกาสในการเข้าถึงข้อมูลที่ถูกต้อง ซึ่งอาจเป็นสาเหตุที่ทำให้เกิดความเกลียดชัง

เมืองสิทธิมนุษยชนจึงต้องเร่งสร้างโครงสร้างพื้นฐานทางดิจิทัลที่ปลอดภัยและเร่งพัฒนาทักษะให้แก่พลเมือง นอกจากนี้ยังพบว่ามีความกังวลเรื่องการซื้อขายข้อมูลของประชาชนให้กับภาคเอกชนอีกด้วย

1.5 กรณีศึกษาและบทบาทของสถาบันต่างๆ สำหรับประเทศไทยคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เน้นย้ำว่าการคอร์รัปชันไม่ได้เป็นเพียงปัญหาทางด้านการบริหารหรืออาชญากรรมทางเศรษฐกิจเท่านั้น แต่เป็นปัญหาสิทธิมนุษยชนขั้นพื้นฐานที่ต้องให้ความสำคัญกับการแก้ไขปัญหาผ่านมุมมองด้านสิทธิมนุษยชน เพื่อสร้างความโปร่งใสและการมีส่วนร่วมอย่างมีความหมายของประชาชน อันเป็นรากฐานสำคัญของการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในระดับท้องถิ่น ทั้งนี้ เมืองสิทธิมนุษยชนถือเป็นกลไกหนึ่งที่สามารถป้องกันปัญหาการคอร์รัปชันและรับมือกับระบอบอำนาจนิยมได้โดยการสร้างความโปร่งใสในการบริหารจัดการท้องถิ่น การปกป้องกลุ่มเปราะบางเพื่อให้เข้าถึงสวัสดิการและบริการขั้นพื้นฐานได้อย่างเท่าเทียม และการสร้างวัฒนธรรมประชาธิปไตยที่ยึดหยุ่น ขจัดการเลือกปฏิบัติและการจำกัดเสรีภาพ โดยที่ผ่านมา คณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้มีบทบาทสนับสนุนกรุงเทพมหานครให้ก้าวสู่การเป็นเมืองสิทธิมนุษยชนผ่านการสนับสนุนใน 3 ด้านหลัก ได้แก่ (1) การสร้างกลไกการประสานงานและสนับสนุนองค์ความรู้ในการวิเคราะห์กรอบนโยบายของกรุงเทพมหานคร ผ่านมุมมองด้านสิทธิมนุษยชน (2) การสร้างความตระหนักรู้ด้านสิทธิมนุษยชนและการพัฒนาศักยภาพให้แก่เจ้าหน้าที่ระดับท้องถิ่นและผู้ที่เกี่ยวข้อง และ (3) การสนับสนุนการวิจัยและการพัฒนาองค์ความรู้เกี่ยวกับเมืองสิทธิมนุษยชน ที่เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทยร่วมกับมหาวิทยาลัยมหิดล

สำหรับคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งนครนิวยอร์กมองว่ารัฐบาลท้องถิ่นมีบทบาทสำคัญอย่างยิ่งในการบังคับใช้กฎหมายต่อต้านการเลือกปฏิบัติ เนื่องจากระบอบอำนาจนิยมมักเริ่มต้นจากการทำให้การเลือกปฏิบัติต่อกลุ่มเปราะบางกลายเป็นเรื่องปกติ ดังนั้น เมืองต้องยืนหยัดผ่านกลยุทธ์เชิงรุก เช่น การปกป้องสิทธิของผู้ที่มีความหลากหลายทางเพศ การต่อต้านการเหยียดเชื้อชาติอย่างเป็นระบบ การสร้างคามยุติธรรมทางเศรษฐกิจเพื่อให้แน่ใจว่าทุกคนสามารถเข้าถึงบริการของเมืองได้อย่างเท่าเทียม โดยนิวยอร์กมีกฎหมายสิทธิมนุษยชนซึ่งเป็นกฎหมายสิทธิพลเมืองที่ครอบคลุมการห้ามเลือกปฏิบัติในด้านที่อยู่อาศัย การจ้างงาน และการบริการสาธารณะ โดยให้การคุ้มครองกลุ่มเปราะบางรวมถึงคนพิการและกลุ่มผู้มีความหลากหลายทางเพศ

1.6 เป้าหมายและทิศทางในอนาคตของเครือข่ายเมืองสิทธิมนุษยชน ข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติตั้งเป้าหมายว่าจะผลักดันให้มีเมืองสิทธิมนุษยชนทั่วโลก 1,000 เมืองภายในปี 2030 และมุ่งเน้นการสร้างความร่วมมือข้ามพรมแดน โดยเมืองต่างๆ ต้องสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อแลกเปลี่ยนแนวปฏิบัติที่ดีเพื่อสร้างพลังต่อรองกับกระแสระบอบอำนาจนิยมในระดับชาติ โดยสรุปเมืองสิทธิมนุษยชนไม่ใช่เพียงแค่เมืองที่รอคอยความยุติธรรมในระยะเปลี่ยนผ่าน แต่ต้องเป็นเมืองที่สามารถแทรกแซงโครงสร้างทางอำนาจในปัจจุบันเพื่อรับประกันสันติภาพ ความยั่งยืน และศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์สำหรับทุกคน

2. กิจกรรม UNESCO APCIC Session หัวข้อ “การสร้างเมืองที่ครอบคลุมและยั่งยืนในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก” (Building Inclusive and Sustainable Cities in the Asia-Pacific Region)

กิจกรรมดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อหารือเกี่ยวกับความท้าทายและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่ประสบความสำเร็จในการรับมือกับความท้าทายด้านสิทธิมนุษยชนและการเพิ่มขึ้นของแนวคิดอำนาจนิยมในปัจจุบัน รวมถึงเพื่อสร้างเครือข่ายความร่วมมือระหว่างเมืองในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกสำหรับการพัฒนาสภาพแวดล้อมทางสังคมที่ยั่งยืนและครอบคลุม โดยนางสาวศศิพิมพ์ อร่ามพิบูลกิจ ผู้อำนวยการสำนักสิทธิมนุษยชนระหว่างประเทศ ได้ร่วมแลกเปลี่ยนในประเด็นการเปลี่ยนแปลงและการขยายตัวของความเป็นเมืองในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิก พร้อมยกตัวอย่างการดำเนินงานของคณะกรรมการสิทธิมนุษยชนแห่งชาติ เพื่อสนับสนุนการสร้างเมืองสิทธิมนุษยชนและการบริหารจัดการในระดับท้องถิ่น ซึ่งสรุปสาระสำคัญของการประชุมได้ ดังนี้

2.1 ความท้าทายด้านสิทธิมนุษยชนในบริบทโลกปัจจุบัน สิทธิมนุษยชนถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือทางการเมืองเพื่อสร้างความเร่งด่วนและข้ามขั้นตอนทางกฎหมายปกติ ผู้นำในระบอบอำนาจนิยมมักใช้กลยุทธ์ในการบ่อนทำลายสิทธิมนุษยชนใน 3 มิติ ได้แก่ (1) มิติด้านกฎหมาย โดยการเปลี่ยนจากการปกครองโดยกฎหมาย (Rule of Law) เป็นการปกครองด้วยกฎหมาย (Ruling through Law) การแก้ไขกฎหมายให้เอื้อต่อการรักษาอำนาจและขัดกับหลักการสากล (2) มิติด้านสัญลักษณ์ โดยการสร้างวาทกรรมแห่งความเกลียดชังและการแบ่งฝ่ายเพื่อกีดกันคนบางกลุ่ม และ (3) มิติด้านเศรษฐกิจ โดยการสร้างระบบสถาบันที่เอื้อประโยชน์แก่กลุ่มชนชั้นนำและก่อให้เกิดการคอร์รัปชัน นอกจากนี้ยังใช้ประโยชน์จากการแพร่กระจายของข้อมูลที่ไม่ถูกต้องโดยเจตนาเพื่อทำร้ายบุคคลหรือกลุ่มทางสังคม หรือไม่มีเจตนาทำร้ายแต่ก่อให้เกิดความเข้าใจผิด รวมถึงดัดแปลงหรือบิดเบือนข้อมูลเพื่อสร้างความเสียหายอีกด้วย

2.2 การสร้างเมืองสิทธิมนุษยชน: แนวคิดที่ปฏิบัติได้จริง

(1) การสร้างระบบนิเวศสิทธิมนุษยชนของเมืองกวางจู (Gwangju Model) เมืองกวางจูได้วางรากฐานการเป็นเมืองสิทธิมนุษยชนอย่างเป็นระบบ ด้วยมองว่าสิทธิมนุษยชนไม่ควรเป็นเพียงคำประกาศหรืออุดมการณ์ที่จับต้องไม่ได้ แต่ต้องถูกนำมาใช้เป็นหลักในการดำเนินงานของฝ่ายบริหารเพื่อให้เกิดผลจริงต่อชีวิตประชาชน แม้จะไม่มีกฎหมายพื้นฐานด้านสิทธิมนุษยชนในระดับประเทศ แต่ได้เริ่มต้นผลักดันจากภาคประชาสังคมและนักวิชาการให้มีการตราเทศบัญญัติสิทธิมนุษยชน ในปี 2010 และกวางจูเป็นเมืองแรกในเอเชียที่จัดทำธรรมนูญสิทธิมนุษยชน (Human Rights Charter) ขึ้นในปี 2012 นอกจากนี้ยังได้มีการประเมินผลกระทบด้านสิทธิมนุษยชนในกระบวนการตัดสินใจของฝ่ายบริหารก่อนเริ่มโครงการที่สำคัญต่างๆ เช่น การประเมินและปรับปรุงสถานที่ให้พร้อมสำหรับกลุ่มเปราะบางในการแข่งขันชิงแชมป์โลก การออกแบบโครงสร้างพื้นฐานของศูนย์วัฒนธรรมสำหรับเด็กที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้อย่างไรก็ตามกวางจูกำลังเผชิญกับความท้าทายใหม่ๆ เช่น ผลกระทบจากเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์และการเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัล การเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศ การคุ้มครองสิทธิของสตรีและแรงงานข้ามชาติ

(2) สำนักงานข้าหลวงใหญ่สิทธิมนุษยชนแห่งสหประชาชาติ (OHCHR) ได้เสนอแนวคิดการให้ประชาชนเป็นศูนย์กลางในการตัดสินใจทางเศรษฐกิจ ผ่านการจัดทำงบประมาณที่คำนึงถึงศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ เพื่อให้การกำหนดนโยบายมีความครอบคลุม การจัดสรรทรัพยากรของเมืองมีความเป็นธรรม และการให้บริการที่มุ่งเน้นกลุ่มผู้ที่มีความเสี่ยงต่อการถูกละเลย การขจัดความเหลื่อมล้ำในการเข้าถึงการศึกษา การจ้างงานและที่อยู่อาศัย การบริหารงบประมาณที่โปร่งใสและครอบคลุมประชาชนทุกกลุ่มและสนับสนุนการทำให้เมืองเป็นห้องปฏิบัติการสำหรับการทดลองปรับใช้มาตรฐานสิทธิมนุษยชนสากลในการบริหารจัดการเมืองที่วัดผลได้ทั้งในด้านที่อยู่อาศัย บริการสาธารณะ การปรับตัวต่อสภาพภูมิอากาศ และการเปลี่ยนผ่านสู่ดิจิทัลที่ไม่ก่อให้เกิดการแบ่งแยก

2.3 ประสบการณ์และกลไกในระดับท้องถิ่น: กรณีศึกษาจากนานาชาติ

(1) การฟื้นฟูประชาธิปไตยหลังยุคอำนาจนิยมของบังกลาเทศ ภายหลังเหตุการณ์เคลื่อนไหวของประชาชนในเดือนกรกฎาคม 2024 ซึ่งมีผู้เสียชีวิตกว่า 1,400 คน รัฐบาลรักษาการได้เร่งดำเนินการในหลายด้าน เพื่อฟื้นฟูความเชื่อมั่นของประชาชน การดำเนินการที่สำคัญคือได้จัดตั้งคณะกรรมการค้นหาข้อเท็จจริงเกี่ยวกับการบังคับสูญหายซึ่งพบเหยื่อมากกว่า 4,000 ราย นอกจากนี้ได้ปฏิรูปการบริหารเมืองโดยตั้งคณะกรรมการปฏิรูปการปกครองท้องถิ่น เพื่อจัดทำข้อเสนอแนะในการเสริมสร้างความรับผิดชอบ การกระจายอำนาจและการมีส่วนร่วมของประชาชน และพัฒนาการให้บริการภาครัฐโดยเปิดศูนย์บริการแบบเบ็ดเสร็จ (One-stop Service Centers) ให้ประชาชนสามารถเข้าถึงได้ง่าย เพื่อสร้างความโปร่งใสและความไว้วางใจ รวมถึงส่งเสริมการมีส่วนร่วมของเยาวชนในการบริหารเมือง เช่น การให้นักศึกษามีส่วนร่วมในการบริหารจัดการจราจร และมุ่งเน้นการปฏิรูปการปกครองส่วนท้องถิ่นให้มีความรับผิดชอบต่อประชาชนมากขึ้น

(2) บทบาทของสถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติของไทย ปัจจุบันเมืองต่างๆ ในภูมิภาคเอเชียแปซิฟิกเป็นศูนย์กลางของการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ สิ่งแวดล้อม และเทคโนโลยี การขยายตัวของความเป็นเมืองได้สร้างโอกาสสำหรับการพัฒนาและนวัตกรรม แต่ในขณะเดียวกันเมืองก็กำลังเผชิญกับความท้าทายที่ซับซ้อนมากขึ้นซึ่งรวมถึงความเหลื่อมล้ำ ปัญหาสิ่งแวดล้อม การขาดการเข้าถึงดิจิทัล สังคมสูงวัย การย้ายถิ่นฐาน และความแตกแยกทางสังคมที่เพิ่มขึ้น ความท้าทายในเขตเมืองที่ซับซ้อนเหล่านี้สะท้อนให้เห็นจากจำนวนเรื่องราวเรียนด้านสิทธิมนุษยชนที่สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติได้รับเพิ่มมากขึ้น หลายกรณีในปัจจุบันเกี่ยวข้องกับการละเมิดสิทธิที่ทับซ้อนและเชื่อมโยงกัน เช่น ประเด็นเกี่ยวกับความยากจนที่อยู่อาศัย สิทธิแรงงาน ผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อม การสาธารณสุข การเข้าถึงบริการสาธารณะ และมีผลกระทบอย่างไม่เป็นธรรมต่อผู้คนในสถานการณ์เปราะบาง

ในการสนับสนุนการสร้างเมืองสิทธิมนุษยชนและการบริหารจัดการท้องถิ่นที่ครอบคลุมและยั่งยืน สถาบันสิทธิมนุษยชนแห่งชาติมีบทบาทสำคัญในการเชื่อมโยงหลักการสิทธิมนุษยชนสากลเข้ากับการปฏิบัติจริงในระดับพื้นที่ โดยการจัดตั้งสำนักงานส่วนภูมิภาคครอบคลุมทั้งภาคใต้ ภาคตะวันออกเฉียเหนือ และภาคเหนือของประเทศไทย เพื่อยกระดับความสามารถในการส่งเสริมและคุ้มครองสิทธิมนุษยชนในพื้นที่ได้อย่างรวดเร็วและมีประสิทธิภาพ รวมถึงการพัฒนากลไกการรับเรื่องราวเรียนที่เป็นมิตรต่อเด็กและเยาวชน

ร่วมกับองค์การยูนิเซฟ (UNICEF) ผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมในฐานะผู้ทรงสิทธิเพื่อให้สามารถตอบสนองความต้องการของเด็กและเยาวชนในการเข้าถึงและใช้งานได้อย่างเหมาะสม นอกจากนี้ยังได้นำแนวคิดเมืองสิทธิมนุษยชนไปขับเคลื่อนในหลายพื้นที่ รวมถึงได้ร่วมกับมหาวิทยาลัยมหิดลศึกษาวิจัยแนวทางการสร้างเมืองสิทธิมนุษยชนที่เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย

(3) นโยบายการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นของเนปาล รัฐธรรมนูญปี 2015 ได้รับรองสิทธิขั้นพื้นฐานของประชาชนที่มีความครอบคลุมประเด็นสิทธิในความเสมอภาค เสรีภาพในการแสดงออก การคุ้มครองสิทธิเฉพาะกลุ่ม รวมถึงมีกฎหมายลำดับรองที่สำคัญเกี่ยวกับความรุนแรงในครอบครัว สิทธิเด็ก สิทธิคนพิการ นอกจากนี้เนปาลได้ปฏิรูปการปกครองสู่ระดับท้องถิ่นเพื่อคุ้มครองกลุ่มชาติพันธุ์ที่หลากหลายผ่านนโยบายการมีส่วนร่วม โดยมุ่งเน้นการประกันสิทธิพื้นฐานในด้านการศึกษา สาธารณสุข ความยุติธรรมทางสังคม และการสร้างภาวะผู้นำในระดับเทศบาลสำหรับสตรีและกลุ่มเปราะบางเพื่อส่งเสริมความเท่าเทียมระหว่างเพศ แต่อย่างไรก็ตามยังคงมีความท้าทายในพื้นที่ห่างไกล เช่น การเข้าถึงบริการด้านการศึกษา และสาธารณสุขที่มีคุณภาพ ปัญหาความยากจนในกลุ่มเปราะบาง

2.4 ความร่วมมือเพื่อการพัฒนาและการสนับสนุนระดับนานาชาติ

(1) บทบาทขององค์กรความร่วมมือระหว่างประเทศแห่งเกาหลี (KOICA) ในการสนับสนุนการขับเคลื่อนสิทธิมนุษยชนร่วมกับประเด็นความเท่าเทียมระหว่างเพศและสิ่งแวดล้อม โดยขับเคลื่อนภายใต้วิสัยทัศน์ที่มุ่งเน้นการพัฒนาที่ยั่งยืน และการสร้างความร่วมมือระดับโลกโดยให้ความสำคัญกับความเป็นเจ้าของของท้องถิ่น ซึ่งเป็นหัวใจสำคัญในการบรรลุเป้าหมายการพัฒนา และทำให้โครงการความร่วมมือต่างๆ เกิดความยั่งยืน เช่น โครงการจัดการขยะชุมชนแบบหมุนเวียนผ่านความร่วมมือระหว่างรัฐบาลท้องถิ่นอินโดนีเซีย โครงการพัฒนาอาสาสมัครสาธารณสุขในชุมชนเพื่อลดอัตราการเสียชีวิตของแม่และเด็กในบังกลาเทศ โครงการสร้างระบบนิเวศนวัตกรรมในระดับภูมิภาคผ่านความร่วมมือระหว่างภาควิชาการและอุตสาหกรรมในปากีสถาน โครงการพัฒนาขีดความสามารถในอุตสาหกรรมยานยนต์ไฟฟ้า (EV) เพื่อมุ่งสู่ความเป็นกลางทางคาร์บอนร่วมกับหน่วยงานความร่วมมือระหว่างประเทศของไทยในรูปแบบไตรภาคี

(2) บทบาทขององค์การเมืองและรัฐบาลท้องถิ่นโลก (UCLG) ซึ่งทำหน้าที่เป็นกระบอกเสียงให้กับรัฐบาลท้องถิ่นและรัฐบาลภูมิภาคทั่วโลก โดยมีบทบาทในการผลักดันให้รัฐบาลเหล่านี้เข้าไปมีส่วนร่วมในระบบพหุภาคีระหว่างประเทศ เพื่อให้เกิดการจัดสรรทรัพยากรและอำนาจให้แก่ท้องถิ่นมากขึ้น โดยได้ขับเคลื่อนแคมเปญในการผลักดันให้มีเมืองสิทธิมนุษยชนทั่วโลก 1,000 เมืองภายในปี 2030 เพื่อเป็นพื้นที่แห่งการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันระหว่างเมืองในการนำหลักสิทธิมนุษยชนไปปรับใช้ในระดับท้องถิ่นอย่างเป็นรูปธรรม

(3) บทบาทขององค์การการศึกษา วิทยาศาสตร์ และวัฒนธรรมแห่งสหประชาชาติ (UNESCO) ในการสนับสนุนเครือข่ายพันธมิตรนานาชาติว่าด้วยเมืองที่ครอบคลุมและยั่งยืน โดยมีเป้าหมายหลักคือการมอบอำนาจให้แก่เทศบาลและผู้กำหนดนโยบายท้องถิ่นในการสร้างกลยุทธ์เพื่อต่อต้านการเหยียดเชื้อชาติ การเลือกปฏิบัติด้านการศึกษา การจ้างงาน ที่อยู่อาศัย การเกลียดชังคนต่างชาติ

และการกีดกันทางสังคม รวมถึงเพื่อเป็นพื้นที่แลกเปลี่ยนสำหรับเมืองต่างๆ ที่ต้องเผชิญกับปัญหาสังคม อันเป็นผลมาจากการเปลี่ยนแปลงโครงสร้างเมืองอย่างรวดเร็วและความเหลื่อมล้ำที่เพิ่มสูงขึ้น

2.5 บทสรุปและทิศทางในอนาคต ที่ประชุมได้เน้นย้ำว่าความสำเร็จของเมืองสิทธิมนุษยชน ไม่ได้อยู่ที่การเป็นเมืองที่สมบูรณ์แบบ แต่อยู่ที่เจตจำนงทางการเมืองและการสร้างกลไกที่ทำให้สิทธิมนุษยชน เกิดขึ้นได้จริงในระดับท้องถิ่น โดยมีปัจจัยสำคัญ คือ ความไว้วางใจ การมีส่วนร่วมอย่างมีความหมาย และการมีสถาบันที่โปร่งใส ตรวจสอบได้ การสร้างเมืองที่ไม่มีใครถูกทิ้งไว้ข้างหลังจึงไม่ใช่เพียงแนวคิด นามธรรม แต่เป็นความรับผิดชอบร่วมกันของผู้นำเมือง สถาบันระดับชาติ องค์กรระหว่างประเทศ เพื่อเตรียม ความพร้อมรับมือกับความท้าทายใหม่ๆ

3. กิจกรรม Human Rights Paper Session หัวข้อ “เมืองสิทธิมนุษยชนกับการรับมือระบอบ อำนาจนิยมและประชานิยม” (Human Rights Cities Against Authoritarianism and Populism)

กิจกรรมดังกล่าวมีวัตถุประสงค์เพื่อเป็นเวทีนำเสนองานวิจัยด้านสิทธิมนุษยชนโดยนักวิชาการ และผู้เชี่ยวชาญจากหลากหลายประเทศเกี่ยวกับบทบาทของเมืองในการรับมือกับระบอบอำนาจนิยม และกระแสประชานิยมที่กำลังคุกคามสิทธิเสรีภาพทั่วโลก รวมถึงร่วมกันถอดบทเรียนการส่งเสริมให้ท้องถิ่น สามารถทำหน้าที่เป็นห้องทดลองทางประชาธิปไตยเพื่อสร้างการมีส่วนร่วมของพลเมือง สร้างชุมชนที่เข้มแข็ง และปกป้องกลุ่มคนที่เปราะบางได้ สำหรับประเทศไทยโดยมหาวิทยาลัยมหิดล ได้นำเสนองานวิจัยในประเด็น การเปรียบเทียบองค์ประกอบของเมืองสิทธิมนุษยชน ปัจจัยความสำเร็จ และข้อท้าทายจากเมืองต้นแบบ เพื่อนำมาปรับใช้ในการออกแบบเป็นแนวทางการสร้างเมืองสิทธิมนุษยชนที่เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย ซึ่งสรุปสาระสำคัญของการประชุมได้ ดังนี้

3.1 การเปลี่ยนผ่านของสิทธิมนุษยชนจากระดับชาติสู่ท้องถิ่น ในสภาวะที่โลกเผชิญกับภาวะ ถอยหลังของประชาธิปไตยและการแพร่กระจายของระบอบอำนาจนิยมอย่างเป็นระบบ บทบาทของรัฐ ส่วนกลางในการคุ้มครองสิทธิมนุษยชนมักถูกสั่นคลอนด้วยแรงกดดันทางการเมืองและแนวคิดประชานิยม ด้วยเหตุนี้เมืองจึงไม่ได้เป็นเพียงหน่วยปกครองท้องถิ่นอีกต่อไป แต่ได้ทวีความสำคัญขึ้นในฐานะ การเป็นปราการด่านหน้าที่มีความยืดหยุ่นสูงในการปกป้องศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ รวมถึงเป็นจุดเปลี่ยน ทางยุทธศาสตร์ที่มุ่งเปลี่ยนผ่านสิทธิมนุษยชนจากหลักการระดับสากลให้กลายเป็นแนวปฏิบัติในชีวิตประจำวัน

3.2 เมืองอัจฉริยะกับการควบคุมทางดิจิทัล: ความสมดุลระหว่างประสิทธิภาพและสิทธิส่วนบุคคล การเปลี่ยนผ่านสู่เมืองอัจฉริยะ (Smart Cities) ในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้กำลังถูกขับเคลื่อนด้วยนวัตกรรม ด้านประสิทธิภาพและความปลอดภัย แต่ภายใต้ความก้าวหน้าของเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์นั้น กลับแฝงไปด้วยการใช้อำนาจการสอดส่องจากรัฐ ข้อมูลของประชาชนทั้งหมดที่มีถูกเปลี่ยนให้เป็นเครื่องมือ ในการควบคุมทางสังคม ซึ่งบ่อยครั้งได้ดำเนินการโดยขาดกลไกการตรวจสอบและถ่วงดุลที่เหมาะสม ส่งผลให้ สิทธิในความเป็นส่วนตัวและเสรีภาพขั้นพื้นฐานถูกลดทอนลง การบริหารจัดการที่ดีจึงควรมีกลไก ในการควบคุมอำนาจการสอดส่อง การจำกัดการเก็บข้อมูลให้เหลือเพียงเท่าที่จำเป็นและต้องมีความโปร่งใส ในกระบวนการทำงานของอัลกอริทึม รวมถึงสร้างกลไกการตรวจสอบแบบมีส่วนร่วมอย่างเป็นระบบ เพื่อให้สอดคล้องกับหลักสิทธิมนุษยชนสากล ดังนั้นความฉลาดของเมืองจึงไม่ควรวัดกันที่ความเร็ว

ในการประมวลผลข้อมูล แต่ควรวัดจากความซื่อตรงในการปกป้องศักดิ์ศรีของมนุษย์ในยุคของอัลกอริทึม ทั้งนี้ สามารถเปรียบเทียบรูปแบบของเมืองอัจฉริยะในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ได้ ดังนี้

รูปแบบ	กรณีศึกษา	คุณลักษณะเด่น	ความเสี่ยงและ ข้อห่วงกังวล ด้านสิทธิมนุษยชน
การควบคุมแบบรวมศูนย์ อำนาจจากส่วนกลาง (Command and Control)	สิงคโปร์	รวมศูนย์ข้อมูลผ่านระบบ การยืนยันตัวตนแบบ SingPass และ ระบบ Smart Nation Sensor Platform (SNSP) ของภาครัฐ	- การใช้ข้อมูลผิด วัตถุประสงค์ - การขาดความโปร่งใส ในการเข้าถึงข้อมูลโดยรัฐ
การสอดส่องดูแล ความสงบเรียบร้อยโดย ใช้เทคโนโลยีการเฝ้าระวัง และการจัดเก็บข้อมูล (Surveillance- Oriented)	กัวลาลัมเปอร์	เน้นความมั่นคงผ่าน Safe City Programme ใช้ระบบจดจำใบหน้า และเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ ในการวิเคราะห์อาชญากรรม	- กฎหมายการคุ้มครอง ข้อมูลส่วนบุคคล (PDPA) มีข้อจำกัดในการบังคับ ใช้กับรัฐ - การสอดส่องเชิงรุก ขยายตัวเร็วกว่ากลไก คุ้มครองสิทธิของ ประชาชน
การอาศัยความร่วมมือ ระหว่างเมืองกับ ประชาชน (Collaborative)	กรุงเทพฯ	ใช้แพลตฟอร์ม Traffy Fondue สร้างการมีส่วนร่วมในการรายงาน ปัญหาที่เกิดขึ้นในพื้นที่	- ความชัดเจนในวิธีการ จัดเก็บและการลบข้อมูล - ความโปร่งใสและ ความเสี่ยงจากอคติ ของอัลกอริทึมใน การจัดลำดับความสำคัญ และวิเคราะห์ปัญหา รวมถึงการตัดสินใจใช้ ทรัพยากรเพื่อแก้ไข ปัญหา

3.3 เมืองสิทธิมนุษยชนในภาวะวิกฤตและสงคราม: กรณีศึกษายูเครนและชายแดนใต้ของไทย
เมื่อรัฐส่วนกลางอ่อนแอลงจากภาวะสงครามหรือความขัดแย้งเรื้อรัง เมืองจะก้าวขึ้นมาเป็นกลไกที่ทำให้เกิดสิทธิมนุษยชนแบบกระจายศูนย์ที่มีความคล่องตัวกว่ารัฐ ความร่วมมือระหว่างเมืองกลายเป็นสิ่งสำคัญที่สามารถปกป้องสิทธิพื้นฐานของประชาชนผ่านเครือข่ายความร่วมมือข้ามพรมแดนและการจัดการเชิงพื้นที่ที่มีความอ่อนไหวต่อบริบทความรุนแรง

(1) **กรณีศึกษาประเทศยูเครน** เกิดพันธมิตรความร่วมมือระหว่างเมืองทั้งทางตรงและผ่านตัวแทน เช่น เมือง Opole (โปแลนด์) ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางรับความช่วยเหลือจากพันธมิตรฝั่งตะวันตกเพื่อส่งต่อไปยังเมือง Ivano-Frankivsk ในยูเครน รวมถึงการฟื้นฟูโครงสร้างพื้นฐานผ่านองค์กรระหว่างประเทศ เช่น เมือง Ulsan (เกาหลีใต้) สนับสนุนอุปกรณ์ชลประทานผ่านองค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ (FAO) เมือง Yokohama (ญี่ปุ่น) สนับสนุนการซ่อมแซมโรงเรียนอนุบาลในเมือง Odesa ผ่านโครงการพัฒนาแห่งสหประชาชาติ (UNDP)

(2) **กรณีศึกษาชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย** เกิดวิกฤตศรัทธาภายใต้การบังคับใช้กฎหมายพิเศษ ความขัดแย้งที่ยืดเยื้อนำไปสู่ความสูญเสียและส่งผลให้ดัชนีความเชื่อมั่นในพื้นที่ (Southern Border Confidence Index) ลดลงเหลือเพียง 55.44 ในช่วงต้นปี 2568 นอกจากนี้ยังมีอุปสรรคเชิงโครงสร้าง คือ การบังคับใช้กฎหมายการศึกษาและพระราชกำหนดการบริหารราชการในสถานการณ์ฉุกเฉิน พ.ศ. 2548 อย่างต่อเนื่องทำให้เกิดสภาวะความมั่นคงอยู่เหนือการมีส่วนร่วมและเกิดสถานการณ์การสอดส่องเพื่อรักษาความสงบเรียบร้อยโดยการเก็บข้อมูลกลุ่มอัตลักษณ์อย่างเป็นระบบผ่านการเก็บ DNA และการใช้เทคโนโลยีที่ไม่สามารถตรวจสอบได้

3.4 พื้นที่พลเมืองที่จำกัดและบทบาทของผู้หญิงนักปกป้องสิทธิมนุษยชน สถานการณ์ของผู้หญิงนักปกป้องสิทธิมนุษยชนในประเทศอินโดนีเซียต้องเผชิญกับความเสี่ยงที่ซับซ้อน เนื่องจากกฎหมายถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อคุกคามและจำกัดเสรีภาพของผู้หญิงที่ออกมาแสดงความคิดเห็นและเคลื่อนไหวเพื่อปกป้องสิทธิมนุษยชน รวมถึงการใช้ความรุนแรงทางเพศ การถูกคุกคามทางออนไลน์ และการตีตราทางสังคมต่อผู้หญิงนักปกป้องสิทธิมนุษยชนที่มุ่งลดทอนความชอบธรรมของผู้หญิงในพื้นที่สาธารณะ เช่น การถูกตราหน้าว่าเป็นแม่ที่ไม่มีความรับผิดชอบเพื่อกดดันให้ผู้หญิงถอนตัวจากการเคลื่อนไหว แม้ว่าจะมีการหารือเพื่อวางแผนด้านงบประมาณและการพัฒนาแบบมีส่วนร่วม แต่การมีส่วนร่วมดังกล่าวของผู้หญิงมักถูกจำกัดให้เป็นเพียงการเข้าร่วมรับฟังโดยไม่ได้มีส่วนร่วมอย่างแท้จริง รวมถึงไม่มีอำนาจในการตัดสินใจเกี่ยวกับการกำหนดทิศทางการพัฒนาในด้านต่าง ๆ

3.5 เส้นทางสู่เมืองสิทธิมนุษยชน: ถอดบทเรียนจากยุโรปและการประยุกต์ใช้ในบริบทประเทศไทย การสร้างเมืองสิทธิมนุษยชนที่ยั่งยืนจำเป็นต้องอาศัยความเข้มแข็งของโครงสร้างพื้นฐานทางประชาธิปไตยระดับท้องถิ่น ซึ่งมีรูปแบบที่แตกต่างกันไปตามบริบทของแต่ละเมือง โดยมีรูปแบบเมืองสิทธิมนุษยชนในยุโรปที่น่าสนใจ แสดงให้เห็นแนวทางที่แตกต่างกันในการนำหลักการสิทธิมนุษยชนมาปฏิบัติจริง ดังนี้

เมือง	รูปแบบ	จุดเด่น	การประยุกต์ใช้ในบริบทประเทศไทย
เวียนนา (ออสเตรีย)	Institutionalized Stateless Model	- จัดตั้งสำนักงานสิทธิมนุษยชนในระดับเมืองเพื่อประสานงานระหว่างฝ่ายการเมือง ฝ่ายบริหาร และภาคประชาสังคม ทำให้	- มีข้อจำกัดเนื่องจากท้องถิ่นมีอำนาจในการบริหารจัดการงบประมาณ จำกัด และยังต้องพึ่งพาการตัดสินใจจากส่วนกลาง

เมือง	รูปแบบ	จุดเด่น	การประยุกต์ใช้ ในบริบทประเทศไทย
		สิทธิมนุษยชนเป็นแนวปฏิบัติ เชิงระบบ - เน้นการให้บริการสาธารณะ โดยไม่ยึดติดกับสถานะ ทางกฎหมายของบุคคล	- พัฒนาแนวทางการให้บริการ สาธารณะแก่กลุ่มคนไร้รัฐ ไร้สัญชาติ หรือแรงงานข้ามชาติให้เพิ่มมากขึ้น
ลุนด์ (สวีเดน)	Welfare-based Model	สิทธิมนุษยชน คือ สวัสดิการ สำหรับทุกคน	- สนับสนุนการกิจจกัณการให้บริการ สาธารณะขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นให้มีความครอบคลุม และมีประสิทธิภาพมากขึ้น - สร้างทัศนคติที่ดีให้กับเจ้าหน้าที่ ที่ปฏิบัติงานด้านการให้บริการ สาธารณะ
ยอร์ก (สหราชอาณาจักร)	Civil Society Accountability Model (Bottom- up)	ภาคประชาสังคมและสถาบัน การศึกษาร่วมกันจัดทำ รายงานดัชนีสิทธิมนุษยชน ประจำปี เพื่อติดตามปัญหา รวมถึงเป็นตัวชี้วัดในการ ตรวจสอบการทำงานของรัฐบาล	- สร้างระบบการเปิดเผยข้อมูลเพื่อให้ ท้องถิ่นสามารถติดตามและบันทึก เหตุการณ์การละเมิดสิทธิมนุษยชน ในพื้นที่ได้ เพื่อใช้เป็นหลักฐานในการ ต่อรองกับอำนาจรัฐส่วนกลาง - ขับเคลื่อนแผนสิทธิมนุษยชน แห่งชาติให้สามารถนำไปปฏิบัติ ได้จริงในระดับท้องถิ่น - สนับสนุนให้สถาบันการศึกษา ทำหน้าที่เป็นศูนย์กลางความรู้ สนับสนุนการวิจัย การตรวจสอบ และเป็นตัวกลางเชื่อมระหว่างระดับ นโยบายกับการปฏิบัติในท้องถิ่น

3.6 บทสรุปและข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย: จากหลักการสู่การปฏิบัติที่แท้จริง เมืองสิทธิมนุษยชนที่แท้จริงต้องเป็นเมืองที่เคารพศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์และค่านิยมประชาธิปไตย ไม่ใช่เป็นเครื่องมือเพื่อสร้างภาพลักษณ์ทางการเมือง ดังนั้น การขับเคลื่อนเมืองสิทธิมนุษยชนจึงต้องคำนึงถึงปัจจัยสำคัญ 5 ประการ ดังนี้

(1) การสร้างสถาบันและกลไกธรรมาภิบาล โดยการทำให้สิทธิมนุษยชนเป็นส่วนหนึ่งของสถาบัน เมืองควรจัดตั้งสำนักงานสิทธิมนุษยชนที่ทำหน้าที่ประสานงานระหว่างฝ่ายการเมือง ฝ่ายบริหาร

และภาคประชาสังคม เพื่อให้การคุ้มครองสิทธิของประชาชนถูกรวมเข้ากับนโยบายในทุกมิติ รวมถึงสนับสนุนการกระจายอำนาจสู่ท้องถิ่นเพื่อเพิ่มอำนาจการตัดสินใจ และการจัดการงบประมาณให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้เพียงพอสามารถตอบสนองต่อความต้องการและสิทธิของพลเมืองได้โดยตรงแทนการพึ่งพาอำนาจการสั่งการจากส่วนกลางเพียงอย่างเดียว

(2) **การจัดการเทคโนโลยีและสิทธิในยุคดิจิทัล** การคุ้มครองข้อมูลส่วนบุคคลโดยเฉพาะอย่างยิ่งเมืองอัจฉริยะต้องมีกฎหมายและกลไกการคุ้มครองข้อมูลที่เข้มงวด โดยจำกัดขอบเขตการเก็บข้อมูลเพียงเท่าที่จำเป็น และต้องมีหน่วยงานตรวจสอบที่เป็นอิสระเพื่อกำกับดูแลการใช้เทคโนโลยีสอดแนม รวมถึงการใช้ระบบเทคโนโลยีปัญญาประดิษฐ์ หรืออัลกอริทึมเพื่อตัดสินใจเกี่ยวกับการบริการสาธารณะ เพื่อไม่ให้กระทบต่อสิทธิในความเป็นส่วนตัวและเสรีภาพขั้นพื้นฐานและเพื่อป้องกันอคติหรือการเลือกปฏิบัติที่อาจเกิดขึ้น

(3) **การสร้างการมีส่วนร่วมที่แท้จริงและมีความหมาย** การมีส่วนร่วมต้องไม่เพียงพิธีกรรม โดยต้องเปิดพื้นที่ให้ประชาชนสามารถร่วมกำหนดนโยบายได้อย่างแท้จริง เพราะการมีส่วนร่วมที่มีความหมายไม่ใช่เพียงการรับฟังแต่ต้องเปิดโอกาสให้ประชาชนมีอำนาจในการตัดสินใจ และกำหนดทิศทางการพัฒนาสังคมร่วมกัน นอกจากนี้ต้องคำนึงถึงมิติทางเพศและกลุ่มเปราะบางเพื่อรับรองว่านโยบายจะสามารถตอบโจทย์ความเสี่ยงเฉพาะด้านและความต้องการของประชาชนในภาพรวมได้

(4) **การสร้างพื้นที่สาธารณะและการเยียวยาความทรงจำ** เป็นพื้นที่สาธารณะที่โอברับทุกคน โดยการออกแบบพื้นที่เมืองให้ปลอดภัยและเข้าถึงได้สำหรับคนทุกกลุ่ม เพื่อสร้างความไว้วางใจทางสังคม โดยเฉพาะในพื้นที่ความขัดแย้ง รวมถึงการสร้างพื้นที่การเรียนรู้หรือพิพิธภัณฑ์สันติภาพที่ไม่เพียงแต่บอกเล่าประวัติศาสตร์ท้องถิ่น แต่ต้องเป็นช่องทางการสื่อสารความจริงสู่ส่วนกลาง เพื่อลดการตีตรา และสร้างความเข้าใจอันดีระหว่างคนในประเทศ

(5) **การคุ้มครองความปลอดภัยและสิทธิพลเมือง** ในพื้นที่ที่มีความขัดแย้งควรลดทอนหรือให้ความสำคัญกับการใช้กฎหมายความมั่นคงแบบพิเศษที่ให้อำนาจเบ็ดเสร็จ เพื่อให้กระบวนการยุติธรรมสามารถตรวจสอบได้และกลับมาสู่สภาวะปกติ รวมถึงพัฒนากลไกคุ้มครองนักปกป้องสิทธิมนุษยชน สร้างความปลอดภัยทางดิจิทัล และความช่วยเหลือทางจิตสังคมสำหรับนักปกป้องสิทธิมนุษยชนหรือประชาชนที่ถูกคุกคาม

4. กิจกรรม Human Rights Tour เรียนรู้ประวัติศาสตร์การต่อสู้เพื่อเรียกร้องประชาธิปไตยของประชาชนเมืองกวางจู

เหตุการณ์การเรียกร้องประชาธิปไตยของประชาชนเมืองกวางจู (Gwangju Uprising) ถือเป็นเหตุการณ์สำคัญในประวัติศาสตร์สิทธิมนุษยชนและประชาธิปไตยของโลก เกิดขึ้นระหว่างวันที่ 18–27 พฤษภาคม 1980 เป็นการต่อสู้ของประชาชนเพื่อต่อต้านอำนาจเผด็จการทหาร ซึ่งการเข้าสลายการชุมนุมด้วยความรุนแรงทำให้เกิดความสูญเสียขึ้น โดยเมืองกวางจูได้สร้างสุสานและพิพิธภัณฑ์อย่างเป็นทางการเพื่อให้เกียรติแก่ผู้เสียชีวิตและบันทึกประวัติศาสตร์การต่อสู้ โดยคณะผู้แทน กสม. ได้เข้าเยี่ยมชมหอจดหมายเหตุขบวนการประชาธิปไตย 18 พฤษภาคม (May 18 Democratic Uprising Archives) ซึ่งเป็นสถานที่

รวบรวมวัตถุดิบ เอกสาร จดหมาย บันทึกประจำวัน ภาพถ่ายที่บันทึกความจริงโดยพลเมืองและผู้สื่อข่าวต่างประเทศ รวมถึงหลักฐานทางราชการทั้งหมดที่เกี่ยวข้องกับเหตุการณ์ โดยเอกสารเหล่านี้ได้รับการขึ้นทะเบียนเป็นมรดกความทรงจำแห่งโลกขององค์การยูเนสโก (UNESCO) เมื่อปี 2011 จากนั้นได้ไปยังอาคารเจอนิล 245 (Jeonil Building 245) ซึ่งเป็นอาคารที่พบรอยกระสุนจริง จำนวน 245 จุดจากการกราดยิงทางอากาศด้วยเฮลิคอปเตอร์ โดยวิถีกระสุนพิสูจน์ชัดเจนว่าทหารฝ่ายรัฐบาลจงใจใช้เฮลิคอปเตอร์บินระดมยิงใส่ประชาชนที่หลบภัยอยู่ในตึก รวมถึงสุสานแห่งชาติ 18 พฤษภาคม (National May 18 Democratic Cemetery) ซึ่งเป็นสถานที่ฝังร่างของเหยื่อผู้เคราะห์ร้าย นักศึกษา ประชาชน และเพื่อเป็นการระลึกถึงจิตวิญญาณของผู้เสียชีวิต

การดำเนินงานของ กสม. เพื่อขับเคลื่อนเมืองสิทธิมนุษยชนในระยะต่อไป

กสม. มุ่งมั่นขับเคลื่อนให้มีการนำหลักการสิทธิมนุษยชนมาใช้เป็นฐานในการบริหารจัดการและพัฒนาเมือง โดยให้ความสำคัญกับการดำเนินงานร่วมกับภาคีเครือข่ายทุกภาคส่วน รวมถึงมุ่งเน้นการใช้ประโยชน์จากงานวิจัยที่จัดทำร่วมกับมหาวิทยาลัยมหิดลเพื่อเป็นเครื่องมือในการสร้างเมืองที่เคารพสิทธิมนุษยชน ส่งเสริมความเสมอภาค และการมีส่วนร่วม โดยมีแผนการดำเนินงานในระยะต่อไป ดังนี้

1. ขับเคลื่อนเมืองสิทธิมนุษยชนร่วมกับกรุงเทพมหานครอย่างต่อเนื่อง โดยอาจพิจารณาจัดทำแผนการดำเนินงานรายประเด็นเพื่อพัฒนาเมืองสิทธิมนุษยชนร่วมกัน เพื่อให้การขับเคลื่อนเป็นไปตามที่ได้ประกาศเจตนารมณ์และเกิดผลอย่างเป็นรูปธรรม

2. พัฒนาคู่มือแนวทางการพัฒนาเมืองสิทธิมนุษยชนที่เหมาะสมกับบริบทของประเทศไทย เพื่อเสริมสร้างความรู้และความเข้าใจที่ถูกต้องเกี่ยวกับหลักการ แนวคิด รูปแบบ วิธีการ และเป้าหมายของเมืองสิทธิมนุษยชน รวมถึงเพื่อเป็นเครื่องมือในการส่งเสริมให้ท้องถิ่นเห็นความสำคัญของการนำหลักการสิทธิมนุษยชนไปบูรณาการเข้ากับการบริหารจัดการเมืองในทุกมิติ

3. ประสานความร่วมมือกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ในการเสริมสร้างความรู้ด้านสิทธิมนุษยชน การสร้างการมีส่วนร่วมของประชาชนในพื้นที่ และการจัดบริการสาธารณะที่ทุกคนสามารถเข้าถึงได้ และผลักดันให้ประเด็นสิทธิมนุษยชนถูกบรรจุในแผนพัฒนาท้องถิ่น รวมถึงเพื่อขยายผลไปยังท้องถิ่นที่มีความสนใจก้าวสู่การเป็นเมืองสิทธิมนุษยชน

4. ต่อยอดงานวิจัยเรื่องการพัฒนาเมืองสิทธิมนุษยชนตามมาตรฐานสากลสำหรับบริบทประเทศไทย ร่วมกับมหาวิทยาลัยมหิดลในระยะที่ 2 โดยอาจพิจารณานำเครื่องมือหรือแนวทางที่พัฒนาขึ้นจากการวิจัยระยะที่ 1 ไปทดลองใช้ในพื้นที่ที่มีความพร้อมและมีความสนใจขับเคลื่อนประเด็นสิทธิมนุษยชน โดยผลการทดลองสามารถนำมาพัฒนาเป็นกรณีศึกษาหรือแนวปฏิบัติที่ดี รวมถึงพัฒนาเป็นนโยบาย มาตรฐาน หรือแนวทางการขับเคลื่อนเมืองสิทธิมนุษยชนที่เหมาะสมต่อไป
